

Nr 576

Av herr **Nelander m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 143, med förslag till lag om ändring i rättegångsbalken m. m.*

I den från justitiedepartementet avlämnade propositionen nr 143 har föreslagits vissa ändringar i rättegångsbalken. Dessa gäller bl. a. 4:e kapitlets 11:e § om domareeden. Förslaget går ut på att uttrycket "Guds lag" skall utgå ur edsformuläret. Början av eden skulle enligt förslaget komma att lyda sålunda:

"Jag N. N. lovar och försäkrar inför Gud den allsmäktige och vid hans heliga ord, att jag vill och skall efter bästa förstånd och samvete i alla domar rätt göra, ej mindre den fattige än den rike, och döma efter Sveriges lag och laga stadgar . . ."

(tidigare: Guds och Sveriges lag och laga stadgar)

Orden "Guds och Sveriges lag" användes i edsformulär redan under 1600-talet och återfinnes i alla beträffande domareeden stadgade formulär, av vilka främst märkes de som intagits i rättegångsbalken till 1734 års lag och i nu gällande, år 1942 antagna rättegångsbalk.

Vid olika tillfällen, såsom 1822, 1826, 1849 och senast 1949 av dissenterlagkommittén, har de ifrågavarande orden föreslagits utgå ur edsformuläret, men någon ändring har ej företagits.

Dissenterlagkommitténs förslag i ifrågavarande del utsändes på remiss. Samtliga remissinstanser som yttrade sig om förslaget till ändring av domareeden avstyrkte förslaget.

Svea hovrätt anförde t. ex. att tillräckliga skäl ej föreläge att ur eden borttaga detta uttryck, som ägde traditionens helgd och som i ej ringa mån bidroge till edens högtidlighet och värde.

Juridiska fakulteten i Uppsala fann det osannolikt att uttrycket "Guds lag" skulle på allvar kunna kränka samvetsfriden för någon, som gjort sig underkunnig om ordens mening. Någon annans uppfattning syntes icke förtjäna avseende.

Dävarande chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, fann — under framhållande av att man vid antagandet av den nya rättegångsbalken låtit eden behålla sitt traditionella innehåll efter en varsam modernisering av uttryckssätten — det icke påkallat att åter ändra edens lydelse. Något förslag upptogs ej heller i propositionen nr 100 till 1951 års riksdag.

I den nu avlämnade propositionen har justitieministern föreslagit en överflyttning av rätten att medge domareedens utbytande mot en försäkran på

heder och samvete från Kungl. Maj:t till resp. rätt. Häremot har vi intet att invända.

Samtidigt har emellertid i propositionen föreslagits att förbindelsen att döma efter "Guds lag" skall utgå ur formuläret.

Såsom av justitierådet Söderlund och regeringsrådet Nevrell i lagrådet anförts föreligger nu "icke några nya omständigheter, som i och för sig kunde vara ägnade att leda till ett annat bedömande än det som redovisades i 1951 års proposition. Någon ytterligare utredning eller något remissförfarande har ej heller förekommit".

Vi ansluter oss till den mening som här framförts och anser att någon ändring icke nu bör göras. Såsom det också framhållits har inte våra domstolar fått yttra sig i saken. Och närmast är det ju dessa som kan ha intresse att vårda sig om traditioner på domstolsväsendets område.

Departementschefen anför nu att uttrycket "Guds lag" kan ge anledning till både tvekan och ovisshet om den rätta meningen och vill därför utmönstra detsamma ur edsformuläret.

Anföras må då ett yttrande av första lagutskottet — vilket också antogs av riksdagen — till en motion vid 1948 års riksdag om att den försäkran som avgives vid tillträdan av domaruppdrag icke skulle ha någon religiös prägel. Utskottet anförde bl. a.:

"I det återgivna uttrycket (alltså: "Guds lag") torde icke böra inläggas annat än en förpliktelse för den blivande domaren att vid sidan av lagens uttryckliga föreskrifter i sin domargärning iakttaga även de allmänt humanitära moralbud, som utformats under den kristna etikens inflytande. Ett löfte att lägga dessa normer till grund för den dömande verksamheten synes utskottet kunna avgivas av envar, oavsett religiös uppfattning . . ."

Såsom professor (numera biskop) Ruben Josefsson anför i sin studie "Guds och Sveriges lag" 1950 ligger i utskottets ovannämnda förklaring en hänvisning till hur uttrycket numera bör tolkas. På väsentliga punkter överensstämmer den givna tolkningen med den kommentar till domareedens eller domareförsäkran innebär, som ges av ledande rättsvetenskap. Professor G. Kallenberg skriver sålunda (Dissenterlagkommitténs betänkande sid. 368):

"Uttrycket Guds lag torde böra förstås såsom åsyftande icke Moses' lag utan över huvud Guds ord eller källan till den kristna religionens läror. — — — Såväl utfästelsen att vid dömandet taga hänsyn till Guds lag som ock löftet att döma efter bästa förstånd och samvete ådagalägger att domaren enligt lagstiftarens i edsformuläret uttryckta vilja skall fästa sig icke blott vid vad som efter en bokstavlig tolkning av lag visar sig vara rätt, utan även vid vad det moraliska medvetandet giver vid handen såsom rätt."

Vi kan helt ansluta oss till dessa bedömningar och yrkar med stöd av det anförda,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 143 måtte besluta, att domareeden enligt rättegångsbalkens 4:e kap. 11 § bibehålles vid sin nuvarande lydelse.

Stockholm den 24 april 1959

<i>Eric Nelander</i>	<i>Edvin Gustafsson</i> i Bogla	<i>Märta Boman</i>
<i>Einar Rimmerfors</i>	<i>Johan Ö. Ågren</i>	<i>Ernst V. Staxäng</i>
<i>Gunnar Larsson</i> i Luttra	<i>Ake Zetterberg</i>	<i>Yngve Hamrin</i>
<i>James I. A. Dickson</i>	<i>Henning Carlsson</i>	<i>T. G. v. Seth</i>
<i>Axel Gustafsson</i> Borås	<i>Arvid Nilsson</i> i Lönsboda	<i>Sigfrid Löfgren</i>
<i>Gustaf Svensson</i> i Vä	<i>Hans Wachtmeister</i>	<i>Sven Antby</i>
<i>Carl Eric Hedin</i>	<i>Erik Larsson</i> i Norderön	<i>Thorbjörn Fälldin</i>
<i>Tage Magnusson</i> i Borås	<i>Stina Wallerius-Gunne</i>	<i>Evert Svensson</i> Kungälv
<i>Harald Larsson</i> i Hedenäset	<i>Ove Gansmoe</i>	<i>David Svenungsson</i>
<i>Eva Karlsson</i>	<i>Gustaf Boija</i>	<i>Birgitta Sjöqvist</i>
<i>Olof Hammar</i>	<i>Dag R. Edlund</i>	<i>C. O. Carlsson</i>
<i>Sigvard Rimås</i>	<i>Sven Svensson</i> i Krokstorp	<i>Ulla Lidman-Frostenson</i>